

ARVAMUS

Paludes
vabandust

Nagu viimasel ajal kombeks on, palun esmalt vabandust Pärnu linna Roma Kosenkraniumi kohatu ja kuulajate enamiku solvava sõnavõtu pärast Vanalinna koolis läinud pühapäeval. Juhtus see samas saalis, kuhu 33 aastat tagasi kogunes pea pool tuhat inimest, et muinsuskaitse lipu all alustada Eesti lahtihaakimist Nõukogude Liidust. Ja nüüd, mil võime ise oma kodulinna ja -maa põlisväärtusi hoida ning kasvatada, kuulutab linna täis-saali, et valitsus tegi 2006. aastal vea, laiendades Pärnu vanalinna muinsuskaitseala koorordi ja villade piirkonnale ehk jõest mereni. Lisades, et kaitseala tuleb tagasi tömmata nõukogude ajal säilinud vanale linnasüdamele.

Julgen siinkohal küsida: kuidas näeks Rannapark ja selles asu losside ansambel Ammendest kuni Rannahotelli või imeliste tsaariaegsete puitmajade ja eestiaegsete funkvilade ala praegu välja ilma seda väärilupaika kaitsva regulatsioonita?

Kas linna põlis-pärnakana on tõesti unustanud, kui suure ettevalmistustöö muinsuskaitseala laiendamiseks tegid ära linnakodanikud, luues 2002. aastal Rannapargi päästekomitee? Miks on vaja nullida riigikogu muinsuskaitse ühenduse jõupingutused Trivimi Velliste eestvedamisel, Eesti kunstiakadeemia tollase õppejõu Mart Kalmu ja tema arhitektuuritendengite panus, kunstiajaloolase Leele Välja põhjalikud uuringud, maavanem Toomas Kivimägi innustatud toetus ideele, et Pärnu koorordi üleriigilise kaitse alla võtmisega minnakse tulevikus edasi ja see esitatakse UNESCO maailmapärandi nimekirja World Heritage?

Lõpuks lubage mul enda nimel vabandust paluda. Olen küll alates 1996. aastast olnud linnavolikogu planeerimiskomisjoni liige, kuid ma ei mäleta ühtki istungit, kus oleks kahtluse alla pandud Pärnu linna muinsuskaitseala laiendamise ja koorordi UNESCOsse viimise idee. Palun vabandust, kui olen eksinud.

PÄRNU
KOMMUNIST

Toimetusele tuli Treimani-kandist kiri: "/.../ meie ei ole oma loomadele kaua aega enam jõusõota saanud. Saamata on 1979. a. IV kvartali kogus, on aga veel neid loomapidajaid, kellel jõusõot veelgi kauem saamata. Kuidas saab rohkem loomakasvatustoota, kui käimasoleva aasta esimene kuu hakkab lõppema, aga kauplustest saame vastuse: "Jõusõota pole?"

Kirja saabumisel pöördusime Kilingi-Nõmme Tarbijate Kooperatiivi poole ja saime vastuse: "Tõesti, aasta lõpul ja aasta algul on raskusi elanikkonna varustamisel loomadele vajaliku jõusõodaga. Käesoleval aastal oleme fondide saamiseni eraldatud 90-tonnisest avansist kätte saanud ainult 7 tonni."

Ka 28. jaanuaril polnud jõusõota kaupluses. Aga söötmi-sega on ikka nii, et seda pikema aja peale ette ega tagant-järele teha ei ole võimalik.

(Pärnu Kommunist 6. veebruaril 1980)

Pärnu Postimees
Rüütli 14, 80010 Pärnu
Tel 447 7090
postimees@parnupostimees.ee
pamu.postimees.ee

Peatoimetaja
Siiri Erala,
tel 447 7063
Tegevtoimetaja
Lauri Habakuk,
tel 447 7070

Arvamus:
arvamus@parnupostimees.ee;
Kalev Vilgats, tel 447 7075
Foto:
tel 447 7079

Uudised:
uudised@parnupostimees.ee;
tel 447 7080,
tel 447 7086,

Veebitoimetaja:
online@parnupostimees.ee;
tel 447 7095, tel 447 7092
Kultuur:
kultuur@parnupostimees.ee;
tel 447 7085

Sport:
sport@parnupostimees.ee;
tel 447 7060
Tellimine
tellimine@ajaleht.ee;
tel 447 7090, 666 2525

Reklaam, kuulutused:
reklaam@parnupostimees.ee;
tel 447 7077
Lugejate kirjad
arvamus@parnupostimees.ee

Kojukanne
Pärnu linnas
Express Post tel 617 7717
Pärnu maakonnas
Eesti Post tel 661 6616
Trükk AS Kroonpress

Väljaandja
AS Postimees Grupp
Toimetusel on õigus kaastöid
nende selguse huvides toime-
tada ja lühendada. Kaastöid ei
tagastata ega retsenseerita.

KALEV VILGATS

Ajakirjanik kirjutab, et muinsuskaitseamet näitab esimest korda tahet rääkida väärtuste kaitsest kohaliku kogukonnaga.

Arutelu tõestas soovi
kaasata kohalikke

Läinud pühapäeval toimus Vanalinna põhikoolis Pärnu muinsuskaitseala uue kaitsekorra koostamise arutelu. Sellega tehti algust sügisel ja nüüd tuldi saali-täie rahva ette, et arvamus kuulata. Paar tundi sellest koosolekust on järelkuulata Pärnu Postimehe veebiküljel.

Muinsuskaitseameti Pärnumaa nõunik Helle-Triin Hansumäe selgitas, mis on muinsuskaitseala ja selle kaitsevöönd. Esimene on piirkond, mis on kultuurilisel väärtuslik ja mida riik kaitseb. Kaitsevöönd aga puhverkaits-tava ja mittekaitstava ala vahel, et üleminek oleks sujuvam.

Pärnu keskuse kaitsetsooni põhi-määrus valmis 1973. aastal ja sellega võeti kaitse alla rootsiaegne linnasüda bastionide ala sees ja seda ümbritsev puhvertsoon.

1995. aastal läks kaitseala natuke suuremaks ja vastavalt kaitsevööndki. 2006. aastal laiendati kaitseala jõest mereni, lisandusid villade ja Rannapargi piirkond. Sellel kaitsealal paikneb omakorda kaitsevöönd.

Hansumäe tõdes, et säilitada on suudetud ajalooline tänavastruktuur, samuti on Pärnu väärtused haljastus, puisteed ja promenaadid. Pärnus leidub palju ajaloolist tänavastruktuuri, näiteks Rüütli ja Kuninga tänava ots on lausa tänini säilinud. Huvitav on hoonete ajalooline ülesehitus, näiteks Rüütli tänaval võib ette kujutada ajat-tele, kuidas linn on arenenud.

Põnev on seegi, mis peitub maa all. Ei aduta, kui lähedal on vanad müürid, mis väärivad kaitsmist ja hoidmist. Pärnu on tohutult rikas puitdekoori poolest. Armas on Pärnu ajaline mitmekesisus.

Anni Martin muinsuskaitseametist rääkis, et Eestis on 12 muinsuskaitseala, tehakse tööd selle nimel, et neid saaks 13. Kaitsekorra väljatöötamine tähendab aga lihtsalt seda, kuidas muinsuskaitsealal toimetada. Seekord tahetakse läbirääkimistesse kaasata kohalikku omavalitsust, kogukonda, hoonete omanikke. Iga muinsuskaitseala kohta on oma tööruhm ning tulemus peab kujunema avalike ürituste ja kohtumiste kaudu. Kaitsekorra puhul toimub avalik välja-panek ja arutelu: esimene oktoobris-novembris, teine järgmise aasta jaanuaris. Märtsi lõpuks valmib esialgne ülevaade

ning järgmine avalik arutelu on kavan-datud maisse. 2021. aastal peaks kaitse-kord valmima.

Kaitsekorra koostamise kohta Pär-nus leiab rohkem informatsiooni muin-suskaitseameti kodulehelt.

Martin ütles, et Pärnul on tugev su-vituslinna identiteet. Kaitsekorra koos-tamisel on vajalik leida kompromisse ja arvestada ettevõtjate arvamusega, küsida, kus leidub nende meelest kitsaskohti.

Martin kinnitas, et muinsuskaitse-ala ei plaanita laiendada. Küll tahetak-se leevendada asju, mis varem olid kar-milt ühtmoodi.

Ettevõtja Viljo Vetik tuletas meel-de, et varem oli muinsuskaitsealade ettepanekutele tugev vastuseis ning hoonete omanikke ja ettevõtjaid seati sündinud fakti ette.

Arhitektuuriajaloolane akadeemik Mart Kalm tegi kuulajatele slaidirohke ekskursiooni läbi Pärnu arhitektuuri-ajaloo. Hakatuseks tõdes Kalm, et muinsuskaitse kaitseb omanikku tema lolluse eest. Rikkad mehed võivad aga kõik hullusti tuksi keerata. Pärnu teeb tema arvates ägedaks see, et siin on as-jad vahepeal käinud üle võlli. Näiteks Ammende villa ehitamine, selle eksoo-tika müüb siiani hästi.

Muinsuskaitse kaitseb omanikku tema lolluse eest. Rikkad mehed võivad aga kõik hullusti tuksi keerata.

Akadeemik Mart Kalm

Unikaalseks teeb Pärnu puisteede rajamine, kui tänavad olid veel hoo-nestamata. Kalmu meelest tuleb taas-tada Vana pargi kõrval allee, sest sel-lele on ajalooliselt koht ette nähtud.

Villade rajoon kujundas Pärnust Eesti esimese jõukate inimeste linna – see oli Eesti tõusev keskklass. 1920.–1930. aastatel osati Pärnut turundada, tuua siia soomlased ja rootslased.

Seevastu 21. sajandil on Kalmu ar-vates Tartu Pärnust selgelt ette läinud tänu jõulistele linnaarhitektidele. Ent Pärnu koorordialal on 200 aastat põne-vat ajalugu, väärtusi, mille eest seista.

Laua taha mõtteid vahetama olid kutsutud kogukonna esindaja Indrek Aija, turundaja Errit Kuldkepp, linna-pea Romek Kosenkranium, ettevõtja Vil-jo Vetik, arhitekt Rein Raie ja Eesti ar-hitektide liidu president Katrin Koov.

Vetik tuletas meelde, kuidas muin-suskaitsealade paindumatus on mõ-jutanud tegevust Pärnus. Näiteks Rüüt-li tänav, kus ajaloolist linna kujutavad lõuendid varjavad lagunevaid maju, sest omanik ja muinsuskaitse pole saanud kokkuleppele. Seevastu Kuninga tänaval lubati majad renoveerimise käigus seest tühjaks teha ning restau-reerimise tulemusena on saadud söö-gi- ja ööbimiskohti.

Vetiku hinnangul peaksid tingimused olema sellised, et vanade majade omanikud saaksid ja tahaksid need korda teha.

Koov ütles, et probleem peitub kaootilises ja kontrollimatus ehitami-ses. Rajatakse palju ja halva kvalitee-diga, kuid ehitada tuleks vähem, väärtuslikumaid materjale silmas pidades ja kultuuriloo arvestades. Koov mee-nutas oma kogemust kesklinna kooli-de spordihoonega, millest kujunes dia-loog vanema arhitektuuri ja ajaloo-ga.

Kuldkepp hindab Pärnu väiksust, mis tagab võimaluse suhelda, teha koostööd. Väiksuse kiuste jagub Pär-nus ruumi kõigeks.

Aija naudib Pärnu puhul hooajali-sust, sest aastaringset melu ei kannat-aks välja.

Kosenkranium kritiseeris muinsuskaitseameti. Ta nimetas kõige hullemaks ametkonna diktaati, kui öeldakse otse välja, et kolige muinsuskaitsealast mine-ma, kui pole raha oma kinnisvara reno-veerida nii, nagu muinsuskaitse tahab.

Kosenkranium nõudis ametit suhtu-mise muutmist, sest ükski kaitseala ma-jaomanik ei taha oma kodu inetuks te-ha. Kosenkranium kritiseeris 2006. aas-ta muinsuskaitseala laiendamist. "See laiendamine oli vale, kuigi seda peab võtma kui appikarjet tollaste ilmingute vastu. Ent kogu ala kümme korda suu-remaks tegemine pole normaalne," lei-dis meer.

Igatahes on algus tehtud. Persona-limuudatused muinsuskaitse annavad lootust, et jõutakse ühisele arusaami-sele, kui suur peab Pärnus muinsus-kaitseala olema ja kuidas seal paremi-ni toimetada.